

Lapin Kauppakamarin kuntavaalitavoitteet 2021

Liisa Ansala ja Timo Rautajoki

1. Koronakriisin exit-strategiat ja jälkihoito kunnissa

Lapin kuntien tulee laatia omat **exit-strategiansa** ja näkemyksensä siitä, miten pandemia-ajan jälkeen siirrytään ns. normaaliin aikaan ja millä aikataululla.

Korona on osoittanut, että kuntien tulisi kiinnittää huomiota **elinkeinorakenteensa monipuolistamiseen**. Moni Lapin kunta on kriisissä, kun elinkeinojen tukipilarit ovat pandemian vuoksi murtuneet. Näin on käynyt esimerkiksi matkailusta riippuvaisissa kunnissa.

Kuntien tulee myös varautua koronan jälkihoidon ja ns. jälleenrakentamisen mukana tuleviin rahoitusongelmiin. Tämäkin näkyy erityisesti matkailusta riippuvaisissa kunnissa. Pandemian kurittamat yritykset ovat tehneet vuodesta 2020 alkaen tappiota ja tulevat tekemään tappiota vielä todennäköisesti vuonna 2022. Tämä vaikuttaa suoraan näiden yritysten maksamiin veroihin, koska tappioita tullaan todennäköisesti poistamaan yhtiöiden tuloksissa vielä monta vuotta. Konkreettisesti tämä tulee näkymään yhteisöveron pienenemisenä kunnissa. Valtion ylimääräisiä tukia kunnille ei voida pitää varmana, tai kunnan talouden pohjana tulevina vuosina.

Kunnissa tulee **jatkossa varautua paremmin** pandemiatilanteisiin tai muihin kriiseihin.

2. Kuntien laadittavat ilmastotavoitteet

Euroopan unionin kiristyvät ilmastotavoitteet näkyvät pian myös kuntatasolla. Kunnissa on laadittava **suunnitelma kuntakohtaisista ilmastotavoitteista**, sekä siitä, miten kukin kunta osallistuu hiilineutraalin yhteiskunnan rakentamiseen. Ilmastotavoitteet on ulotettava niin kuntien perustoimintaan, palveluiden tuotantoon kuin investointeihin. Vihreä kasvu on mahdollisuus niin kunnille kuin alueen yrityksille.

Kunnissa on tehtävä aktiivisia toimia kiertotalouden edistämiseksi, sekä jätevirtojen hyödyntämiseksi vihreän kasvun teemojen mukaisesti.

Kun kaikki muut yhteiskunnan sektorit, elinkeinoelämä mukaan lukien, tekevät töitä digitalisaation ja vihreän kasvun eteen, eivät kunnat voi jättäytyä tämän savotan ulkopuolelle.

3. Kuntiin digiloikka

Kuntien **palveluiden digitalisaatiossa** tulee ottaa iso loikka eteenpäin. Kuntapalvelut kaipaavat rinnalleen digitaalisia palveluita, kuten digitaalisia lupaprosesseja. Tekoälyn ja alueen yritysten osaamisen hyödyntäminen digikehityksessä voi tehostaa ja järkevöittää kunnan toimintaa.

Digiyhteiskunnan kehittyminen vaatii panostuksia **valokuituyhteyksiin**. Lapin kuntien tulee toimia aktiivisesti valokuituyhteyksien edistäjinä. Mobiiliyhteydet täydentävät valokuituverkkoa, mutta eivät voi korvata sitä kokonaan. Valokuitu mahdollistaa etätöiden tulon osaksi normalisoituvaa arkea.

Vallitseva pandemia-aika on tuonut digiloikan yritysten ja kuntien asukkaiden arkeen, nyt kun on kuntien aika tarttua haasteeseen.

4. Elinkeinoelämä mukaan kuntastrategioiden laadintaan

Kuntavaalien jälkeen kunnissa laaditaan uudet kuntastrategiat. Elinkeinoelämä tulee ottaa mukaan **kuntastrategioiden laatimiseen**. Strategioissa tulee osoittaa **kunnan tulevaisuuden suunta** ja konkreettiset toimenpiteet kunnan elinvoiman vahvistamiseksi.

Elinvoima vahvistuu kun kunnassa suhtaudutaan positiivisesti niin suurteollisuuden investointeihin kuin yksinyrittäjiin. Kuntien elinkeinopalveluissa tulee huomioidaan erilaisten yritysten tarpeet koon ja kehityskaaren eri vaiheissa.

Lapissa toimivilla yrityksillä on paljon annettavaan suunniteltaessa hiilineutraalia yhteiskuntaa, digipalveluita tai kuntastrategioiden laadintaa. Kunnissa tulee rohkeasti hyödyntää alueen osaamista.

5. Kunnan talous kestäväälle pohjalle

Koko kauppakamariryhmä peräänkuuluttaa toimia kuntatalouden kestävyuden eteen. **Verotuksen kasvattaminen ei ole oikea keino** kuntien talouden tasapainottamiselle.

Kunnan talous on kestäväällä pohjalla, kun kunnan palvelut ja menot on mitoitettu kunnan tuloihin ja asukasmäärään. Päätökset talouden tasapainottamisessa voivat joskus olla vaikeita. Kunnan vakaa taloustilanne voi edesauttaa investointeja ja elinvoiman kasvua. Kunnan päätöksenteossa on nähtävä isot kehityskulut ja tehtävä päätöksiä johdonmukaisesti.

6. Työllisyys kasvu-uralle

Työpaikkojen luominen on yksi elinvoimaisen kunnan peruskulmakivistä. Rohkaisemme kuntia kokeilukulttuuriin - mitä kaikkea kunnassa voitaisiin kokeilla tehtäväksi toisin? Valjasta elinkeinoelämä mukaan mietintätalkoisiin.

Kuntien on tehtävä myös aktiivista työtä **yritysten houkuttelemiseksi sekä positiivisen yritysilmapiirin luomiseksi**. Lappilaiset kunnat voisivat menestyä erilaisilla elinvoimamittareilla nykyistä paremmin. Kunnat tarvitaan mukaan alueen edunvalvontatyöhön, eikä edunvalvontaa voi sysätä yksin yrittäjäjärjestöjen harteille.

Yritykset ovat ammattitaitoisia **kuntapalveluiden tuottajia**. Yrityksistä löytyy osaamista, ammattitaitoa sekä taloudellista tehokkuutta. Monituottajamalli ja palvelusetelit voidaan kunnissa ottaa käyttöön nykyistä laajemmassa mittakaavassa.

Kuntien hankintoja on hyvä toteuttaa paikallisesti. Tässä kuntien hankintaosaaminen ja -resurssit ovat keskeisessä roolissa.

Valokuituyhteyksien parantaminen Lapissa mahdollistaa myös etätyöntekijöiden sijoittumisen Lappiin

7. Kunnilla vastuu osaamis pääoman rakentumisesta alueellaan

Kunnilla on koulutuksen järjestäjänä erityinen vastuu laadukkaasta peruskoulutuksesta, joka on pohja hyvälle valmiuksille jatko-opintoihin. Laadukkaan koulutuspolun rakentuminen alkaa jo varhaiskasvatuksesta. Kyvykkyyksien kasvamisessa tarvitaan nuorten **opiskelukyvyn tukemista** ja riittäviä terveys- ja mielenterveyspalveluja.

Toisen asteen koulutus ja korkeakoulutus ovat koko Lapin elinvoiman ja osaamisen lähde. Alueen osaamis pääomaa tulee kasvattaa houkuttelemalla **kansainvälisiä osaajia** ja opiskelijoita alueelle.

Osaamis pääoman rakentumisessa on huomioitava toimialakohtaiset haasteet. Esimerkiksi matkailu on koronapandemian vuoksi menettämässä työntekijöitä muille toimialoille. **Osaavan työvoiman saatavuus** voi nousta Lapissa todella suureksi. Kuntien pitäisi nyt panostaa elinvoimaansa ja vetovoimaansa erittäin nopeasti.

8. Kaavoituksen ja lupapalveluiden sujuvuus

Kaavojen läpimenoaikojen tulee olla kohtuullisia. Isojen teollisuushankkeiden kaavoittaminen vaatii riittävää resurssia ja panostuksia myös kunnilta.

Kaavoissa on tärkeää turvata riittävä väljyys suunnitelmien tarkentamiseksi ja muokkaamiseksi rakennuslupavaiheessa.

Rakennuskelpoista maata on oltava saatavilla myös yritys elämän tarpeisiin kuntakohtaisesti.

Ympäristö- ja rakennusluvissa **lupaprosessit** voisivat toimia kaikissa kunnissa sähköisesti.

Kuntien palveluilta toivotaan positiivista ja mahdollistavaa asennetta elinkeinoelämää kohtaan.

Usean kunnan alueella sijoittuvissa elinkeinohankkeissa vaaditaan eri kunnissa sijaitsevien viranomaisten saumatonta yhteistyötä. Ennakoitavuus on keskeistä elinkeinoelämälle: lupaprosessien ja kunnan hallinnon toimittava niin kuin luvataan ja lait määräävät.

9. Liikenteen toimivuus

Kuntien on osallistuttava tieinfran korjausvelan taittamiseen. Lapin osalta tavaravirrat kulkevat pääasiassa kumipyörillä. Biotalous vahvistuessa myös kuntien omistamaan tieverkostoon kohdistuu perusparannuspaineita. Liikennehankkeissa kuntien ja ELY-keskuksen keskinäisen yhteistyön on oltava saumatonta.

Liikenteessä on tärkeää myös matkaketjujen suunnitteluun, älykkään ja digiliikenteen kehittämiseen, huonokuntoisten teiden peruskorjaamisen ohella.